

Hic observa, urgente necessitate, cum neque Sacerdos, neque Diaconus presto esset, adhibitum pueri ministerium ad impediendam Eucharisticam communionem, contra Canonum sacerorum prescripta,

DISSERTATIO VI.

De Agapis.

11. Mos quoque multis in locis invaluerat, ut sa-
cra Eucaristia sanguine Christi madefacta & intacta
communicantibus porrigeretur. Id vero fieri deinceps
vetuit Julius Papa, in epist. ad Episcopos Aegypti, quæ
refertur cap. cum omne, de consecrat. distinct. 2. &
Concilium Bracarense quartum anni 675, can. 1. Qui
tamen ritus alicubi etiam propagatus ad usque undeci-
mi sæculi finem. Hildebertus enim qui tunc florebat,
Cenomanensis primum Episcopus, deinde Turonensis
Archiepiscopus epist. 64. admonet de consuetudine ex
eius Monasterio eliminanda, qua communio Monachis
præbebatur in intineta hostia.

12. Sanctus Lucianus Presbyter, cum Nicomediae sub immani persecuzione Diocletiani detineretur in carcere supinus jacentis & humi colligatus; eum vero Christiani circumdarent tristes, quia eis non licebat Sacro interesse, vel communicare solemni qui tunc occurrebat Epiphania die, ipse vini praे animi devotione profundens lacrymarum, petuit sacra symbola suo nudo pectori superimponi divino amore flagranti, quo perinde ac altari usus, rem diuinam fecit, seque & circumstantes fideles post peractam consecrationem, fusasque solemnes preces, communione divina refecit, & aliquanto post expiravit. Martyris hujus breviter meminit Eusebius lib. hist. Eccles. 8. cap. 13. & lib. 9. cap. 6. sed fusius ejus historiam prosequitur Simeon Metaphrastes. Extat Chrysostomi de sancto martyre Luciano panegyricus sermo, quem ait fame necatum a gentilibus, cum non alios cibos quam idolis oblatos aut immolatos ad tentationem illi apponenter manducandos. Hanc orationem constat ex ipsius textu fuisse postridie festi Epiphaniae pronuntiatam, qua diei circumstantia Metaphratis narrationem firmat. His factum adjungendum Theodoriti Cyri in Palæstina Episcopi, qui sola motus voluntate piis indulgendi desiderijs anachorite Matis, qui sponte inclusus pedem de sua cellula jam inde a multis annis non extulerat, divina mysteria intra eam cellam celebravit, usus altari non alio quam manibus sibi astantium Diaconorum expansis, ut idem de se refert Theodorus in religiosa quam edidit Historia.

13. Exemplum simile pari dignum admiratione quod
refert S. Gregorius Nazianzenus in orat. funebri pa-
rentis sibi cognominis Gregorii, pariter Antistitis Na-
zianeni, duobus praecedentibus adjungendum duxi. Se-
nior ille Nazianzenus Gregorius gravissima decumbe-
bat ægritudine citra omnem spem recuperandæ salutis,
universis enim viribus exhaustis eo redactus erat ut vix
extremos traheret anhelitus. Supervenerat nox illa fa-
cilitissima quo Christi resurrectionem præcedit, quam
populus una cum Clero facris cantibus & hymnis in
cathedrali basilica peragebat. Ægrotans vero Episcopus
unum ex assidentibus lecto famulis, tenui utcunque
voce poterat, accivit, vestemque exposcit. Ille adju-
vantibus conservis languidum senem induit, brachiisque
vacillantem sustentat: qui egressus lecto inter suspen-
tantium brachia abique ullo altari, intra idem conclave
sacra mysteria confecit, & quam confeccerat Eucha-
ristiam ore sumpsit: prolataque quasi ad populum be-
nedictione in lectum elatus est, placideque somnum
cepit, somno transfacto cibo exiguo refectus est, febre
solutus postquam experrectus est. Id admirabile factum
sanctus ejus filius hisce verbis exprimit: καὶ τὰς παρεμέ-
νας χεῖρας εἰς ἐνχώριον σχηματίσας, αὐτελεῖ οὐ προτελεῖ τὸ
πάθη τὰ μυστήρια, βίημας μεν ὀλίγοις καὶ δόοις ἔσθιεν, δια-
νοίᾳ δὲ οἷς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ λίαν τελεστάτη. οὐ τὸ θαύματος· ἀρετὴ βίηματος, ἐπὶ βίηματος, ἀρετὴ θυσιαστῆς, θυ-
τῆς, iepēus. Fractis ac debilitatis manibus ad oratio-
nem compositis, alaci animo cum populo vel ante popu-
lum mysteria peragit, paucis quidem & quibus poterat
verbis, mente autem, ut mihi videtur, per quam inte-
gra. Rem miram! sine sacrario in sacrario, sine alta-
ri sacrificus, Sacerdos. Id ita gestum divini Spiritus
motioni attribuit ejus filius Gregorius dicens καὶ τὰν
αὐτὸν αὐτῷ παρὰ τὸ ἄγιον πνεύματος. Atque ita in eo
operabatur Spiritus sanctus. Idque satis arguit miracu-
lum drepente recuperata antea desperata salutis mo-
mento inexpectato instaurata.

DISSERTATIO VII.

De litteris formatis seu Canonicis.

*operabatur Spiritus sanctus . Idque satis arguit miracu-
lum drepente recuperatae antea desperatae salutis mo-
mento inexpectato instauratae .*

QUÆ litteræ Græce *Canonice*, Latine *formate* di-
cebantur, usitatissimæ fuerunt ab ipsis Christia-
nismi primordiis ab Apostolorum sæculo. Verum quia
his frequenter tum hæretici, tum etiam ex gentilibus
impostores abutebantur, visum est Patribus in Nicæna
prima Synodo congregatis novam illis formam præscri-
bere, ut fidem facit Atticus Constantinopolis Episco-
pus hoc ordine, ut in primis prima opponerentur san-
ctissimæ Trinitatis personarum elementa, pro voce πα-
τὴ littera π, pro voce ἵστ lit. υ, & pro ἄγιον τινιua
lit. ε. Apostoli quoque Petri lit. π, ejus demum qui for-
matam epistolam scribit prima nominis littera, cui scribitur
secun-

secunda, & pro quo scribitur tertia, & civitatis de qua
scribitur quarta littera. Deinde inductionis quæcumque
tunc occurrit, numerus litteralis assumatur. Obiter ex
illo Attici testimonio liquet inductionum usum jam vi-
guisse Nicæni Conc. tempore. Indictionum plerique suspi-
cantur auctorem Constantimum Magnum. Errare insu-
per constat Cœdrenum aliosque, illarum affirmantes au-
ctorem Theodosium seniorem. Indictiones singulæ quin-
decim annorum seriem completebantur. Earum triplex
notatur discrimen: alia namque Constantinopolitanæ
dicebantur, de quibus ita loquitur Ambrosius in epist.
ad Episcopos Æmilie: *Indictio Septembri mense incipit
hoc est ipsis calendis Septembribus.* Aliae Cesareae voca-
bantur, quarum sumitur initium ab octavo Calendas
Octobris. Tertiæ demum Romanæ, quia in Pontificiis
diplomatibus adhiberi solent, earumdemque notatur exordi-
um a Calendis Januarii. Ad finem formatarum adhi-
bebatur Græca vox, seu potius Hebraica, sed litteris
Græcis expressa, ~~autem~~. Hanc de formatis litteris ob-
servationem juxta Nicænum decretum transmisit At-
ticus Constantinopolis Episcopus, quasi additamentum
ad viginti Nicæna Synodi canones, quos ab ipso expe-
tiverat Aurelius Carthaginensis Episcopus, quo tempore
habebatur Concilium, cui præsidebat, Carthaginense sex-
tum: ut annotat Baronius tomo 3. ad annum 325. &
reperitur in antiqua Cresconiana editione, sub Attico
titulo; & alibi excusum legitur post finem Synodi Chal-
cedonensis, ut monet Baronius dicto anno num. 162.
& Bellarminus lib. 1. de Summo Pontifice cap. 24.

2. Formata porro litteræ in varias distribuuntur species; quarum alia *communicatoria* Græca *κοινωνικαὶ γραφαὶ* dicuntur, istæque ab Episcopis concedebantur subditis suis peregre euntibus, ut quoconque tendebant in communionem fidelium admitterentur, hospitioque exciperentur. Hæ respiciunt quæ ad Cajum scribit S. Joannes Apostolus epist. 3. *Carissime, fideliter facis quidquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos, qui suscepimus Ordines, necessariae sunt Clericis commendatitiae litteræ, ita & ad novos alibi suscipiendo necessariae sunt Clerico ex parte proprii Episcopi dimissoriæ litteræ *πεπονικαὶ γραφαὶ* ut admonet Theodorus Balsamon, ad Apostolorum canonem 15. districte namque prohibetur Episcopis alieni Clerici ordinatio, nisi ex consensu proprii illius Episcopi, Niceno canone 16. aliisque innumeris canonibus priscis atque recentibus.*

testimonium reddiderunt caritati tuae in conspectu Ecclesie : quos benefaciens deduces digne Deo . Pro nomine enim ejus profecti sunt , nihil accipientes a Gentibus . Nos ergo suscipere debemus hujusmodi , ut cooperatores sumus veritatis . Scripsissem forsitan Ecclesiae , sed is , qui amat primatum gerere in eis , Diotrephes , non recipit nos : neque ipse suscipit fratres , & eos qui suscipiant prohibet , & de Ecclesia ejicit . Hujusmodi litterarum , sub nomine contestationis hospitalitatis , meminit Tertullianus , de praescrptionibus advers. haeres. cap. 20 .
Sub imperio Neferianii vicepotestis infra eis etiam

3. Sub imperio Vespasiani veterator insignis professio-
ne Philosophus nomine Peregrinus, & ob versatiles in
omni modum fraudes cognominatus Proteus, se ali-
quando Christianum finxit; eoque dolo non modo fre-
quentium peregrinationum certissimum viaticum retulit;
sed etiam innumera fabricans mendacia, multas divitias
ex liberalibus Christianorum officiis; quorum tandem
communione (detectis imposturis) ejectus, se ad pristinam
gentilitatem reduxit. Hujus veterotoris historiam
flagitiis praestigiisque refertam Lucianus pertexit.

4. Nihil vero quod ad rem attinet intercedebat discriminis inter litteras pacificas & communicatorias, id est, ut Græci appellant, inter *εἰρήνικας καὶ κοινωνικάς* sub diversis nominibus una eademque res exprimebatur: nec his alio intendebatur, quam ut aliquis via se committens hospitio susciperetur, & in communionem cum ceteris fidelibus admireretur Christianæ societatis. At vero *Commendatitiae*, non vulgaris notæ & proletariis daicis, sed solis honorificis personis indulgebantur, ut laudius & liberalius exciperentur ab Ecclesiis; ut colligere est can. 11. Chalcedonensis Synodi, hoc sanciente, ut pauperibus peregre iuris sole darentur ad Ecclesiæ litteræ pacificæ, sed non *ausarinae* id est commendatitiae, quippe quæ in favorem reservandæ sint *τοῖς θεοῖς ἐποίησι*. Quia vero Græca vox *ἰπτάμενοις* nunc suspicione, nunc autem honorificam estimationem denotat; eam vocem hoc loco interpretati sunt de sinistra suspicione posteriores Græculi, Zonaras, Balsamon, & Matthæus Blaftares. Gentianus quoque Hervetus ibi exponit, *Commendatitiae* solis personis, quæ suspectæ sunt, concedi oportere. Sed jam quæro, cur solis pauperibus, & simul suspicione improba laborantibus, non alias quam pacificas præberi litteras, cum tamen clarioris nota peregrini minus habeant suspicionis, & paupertas viiores personas, præfertim vagas & errabundas, multo facilius ac frequentius ad mendacia & imposturas adiungere soleat: Quapropter cum sit major de pauperibus & obscuris personis quam de claris & sublimioribus hominibus suspicio, illis utique multo magis denegandæ sunt commendatitiae quam istis, a quibus remotior est fraudulentia suspicio. Sed longe prudentior mens Concilii fuit, indignum existimantis, discrimini Ecclesiæ & Antistitutum objicere homines abjectos, & suspicioni obnoxios per commendatitias, quibus majus ineat Cabassutii, *Notitia Ecclesiastica*.

ti Aurelianensis can. 1. & Bracarensis secundi can. 9, qui est insertus de consecrat. dist. 3. cap. placuit. Quo jubetur adveniente Natali Domini die, in Ecclesia post decantatum Evangelium, adstante populo, diem seu lunam Pasche adventantis intimari. Commemorat Gregorius Turonensis, lib. de gloria Martyrum cap. 24. & 25. in oppido Lusitaniae, cui nomen Osem, esse piscinam marmoream ad Baptismi usum extructam a Catholicis, atque in eam ipsa quinta majoris Hebdomada feria solitum esse cum Clero, & frequenti populo Pontificem, explorandi gratia procedere, nullaque reperta inibi aqua protinus egredi, & valvas obseratas sigillo munire, sed adveniente post biduum Sabbato solitum reverti Pontificem, comitantibus Clericis & populo, inspectis & effractis sigillis ostia referari, & dictu mirum! piscinam reperiri aquis exundantem; atque idem miraculum singularis annis renovari. Addit idem auctor Hispaniarum Regem Theodosium Arianum moleste ferentem quod par apud suos nullum fieret miraculum, credidisse fraudem subesse Catholicorum; ideoque proprio annulo unum Orthodoxorum Antistite fores Baptisterii obsignasse, effossa prius in profundum terra per basilicæ circuitum & dispositis toto triduo excubantibus militibus. Sed quum fons ubertim aquis refertus Sabbato infrequenti viuis esset, confirmata est divini miraculi fides, cum gravi hæreticorum confusione. Auctor pariter est in suo Chronico Sigibertus anno Christi 573. coortam fuisse inter Gallos & Hispanos concetrationem, quoniam ejusdem anni die celebranda foret Pasche festivitas. Sed tandem recte a Gallis celebratam divino ostento monstratum fuisse. Cum enim Hispani per errorem calculi preuenissent diem, fuisse ipsorum fontes quo die celebrarunt vacuos & aridos, sed altera hebdomada, quæ Galli Pascha celebrarunt, eosdem ipsos Hispanos fontes aquarum copia exuberasse. Cassianus item, col-